



STAROSTA ZGIERSKI

95-100 Zgierz, ul. Sadowa 6a
tel. (42) 288 81 00, fax (42) 719 08 16
starostwo@powiat.zgierz.pl, www.powiat.zgierz.pl

Zgierz dn. 08 maja 2020 r.

Pani Bożena Palmowska
Radna Powiatu Zgierskiego

Odpowiadając na złożoną przez Panią w dniu 27 kwietnia 2020 r. interpelację, chciałbym na wstępie podziękować za podjęcie tak istotnego tematu, jakim w ostatnich latach jest deficyt wody i związane z nim zjawisko suszy.

Panująca w kraju susza wynika wzarówno z nasilającej się antropopresji, jak i zmian klimatu, a powszechny proces urbanizacji i towarzyszące mu uszczelnianie powierzchni biologicznie czynnych w obszarze zlewni przyczyniają się do niekorzystnej zmiany bilansu zasobów wodnych. Podczas ostatnich suszy obserwowane były okresowe deficyty wody skutkujące przede wszystkim niedoborem wody w uprawach rolnych i głębokimi niżówkami w rzekach. Stosowanie różnych form retencji, w tym naturalnej (realizowanej za pomocą środków mających na celu ochronę zasobów wodnych przez przywracanie lub utrzymanie naturalnych ekosystemów), w znacznym stopniu przyczyni się do zmniejszenia wrażliwości społeczeństwa, środowiska i gospodarki kraju na skutki zmian klimatu. Zapewnienie odpowiedniej ilości wody w warunkach dużej niepewności klimatycznej przez jej racjonalne wykorzystanie pozwoli zaspokoić potrzeby wodne wszystkich użytkowników. Działania z zakresu retencji wodnej mają na celu zmniejszenie oraz spowolnienie odpływu ze zlewni. Zatem konieczność zwiększenia retencji wodnej jest niezbędna.

Odpowiadając na Pani interpelację, chciałbym w pierwszej kolejności przedstawić pokrótce zmiany przepisów w zakresie prawa wodnego oraz zmianę kompetencji, która w dużej mierze ma wpływ na tworzenie, realizację oraz wdrażanie dokumentów planistycznych w zakresie szeroko pojętej gospodarki wodnej.

Dotychczasowe starania o opracowanie strategicznego podejścia do magazynowania wody w Polsce, w tym identyfikacji problemów i szans z tym związanych, nie przyniosły oczekiwanych rezultatów. Powodem były niewystarczające środki finansowe przeznaczone na gospodarkę wodną, brak ciągłości w ich pozyskiwaniu oraz rozproszone kompetencje w zakresie zarządzania zasobami wodnymi.

Dlatego też na podstawie przepisów nowej ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne zostało utworzone Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, w skład którego wchodzi następujące jednostki organizacyjne:

- Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej z siedzibą w Warszawie;
- regionalne zarządy gospodarki wodnej z siedzibami w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Gliwicach, Krakowie, Lublinie, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie i Wrocławiu;
- zarządy zlewni;
- nadzory wodne.

Jednym z zadań Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie jest ochrona przed powodzią i suszą, która obejmuje planowanie, przygotowanie projektów i realizację inwestycji oraz utrzymanie i eksploatację obiektów hydrotechnicznych. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie prowadzi też sprawy związane z zapewnieniem wody na potrzeby rolnictwa oraz sprawy związane z monitorowaniem sytuacji hydrologiczno-meteorologicznej i sytuacjami kryzysowymi.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie opracowuje również dokumenty planistyczne takie jak:

- plany przeciwdziałania skutkom suszy dla regionów wodnych,
- plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy,
- program wodno-środowiskowym kraju,
- plany zarządzania ryzykiem powodziowym,
- plany utrzymania wód.

Obecnie trwają prace nad dwoma dokumentami planistycznymi wskazującymi kierunki działań w zakresie rozwoju retencji wodnej oraz przeciwdziałania skutkom suszy.

Dokument pn.: „Program przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030” (PPNW), będzie pierwszym dokumentem o charakterze strategicznym kompleksowo omawiającym możliwości i niezbędne kierunki działań w zakresie rozwoju retencji wodnej. Realizacja działań ujętych w Programie przeciwdziałania niedoborowi wody (PPNW) pozwoli na wzmocnienie i utrzymanie zasobów wodnych kraju w wielkości pozwalającej na zaspokojenie potrzeb społeczeństwa i gospodarki, mając na uwadze stan środowiska naturalnego. Wdrożenie działań wskazanych w PPNW przyczyni się także znacząco do zwiększenia stopnia adaptacji do zmian klimatu gospodarki wodnej oraz, pośrednio, użytkowników wód.

Pierwszym etapem prac nad PPNW było opracowanie Założeń do Programu, przyjętych uchwałą Rady Ministrów. Uchwała nr 92 Rady Ministrów w sprawie przyjęcia „Założeń do Programu przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030” została przyjęta 10 września 2019 r. (M.P. z 2019 r., poz. 941).

Na etapie Założeń do PPNW uwzględniono 6 inwestycji z obszaru woj. łódzkiego realizowanych lub planowanych do realizacji, służących poprawie retencji wód. Jednym z nich jest zbiornik małej retencji Tkaczewska Góra na rzece Bzurze, zlokalizowany w gm. Parzęczew, pow. zgierskim (szacunkowy koszt realizacji: 186 235 000 zł). Należy podkreślić, że wstępne listy działań zawarte w Założeniach do PPNW, będą podlegały analizom i niezbędnym uzupełnieniom na etapie przygotowania właściwego dokumentu – Programu przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030. Głównym celem Programu przeciwdziałania niedoborowi wody jest wieloaspektowe określenie, a następnie wdrożenie działań, których realizacja zwiększy retencję wody i umożliwi zatrzymanie jej przez długi czas w środowisku, a następnie wykorzystanie jej w okresach zagrożenia deficytem.

Cel główny Programu przeciwdziałania niedoborowi wody został podzielony na trzy priorytety:

- Wskazanie i realizacja działań z zakresu budowy zintegrowanego systemu naturalnej i sztucznej retencji wodnej;
- Stworzenie warunków do zrównoważonego wykorzystania zasobów wodnych;
- Wzmocnienie świadomości społecznej w zakresie potrzeby retencjonowania i oszczędzania wody.

Uzupełnieniem inwestycji realizowanych przez PGW WP będą działania z zakresu małej retencji i mikroretencji, retencji krajobrazowej i glebowej, obejmujące w szczególności:

- renaturyzację rzek i ekosystemów mokradłowych,
- realizację i odtwarzanie obiektów małej retencji i mikroretencji na terenach leśnych i rolniczych;
- zalesienia, tworzenie zadrzewień oraz przebudowa drzewostanów,
- promowanie i realizację zabiegów agrotechnicznych zwiększających retencję glebową,
- realizację i odtworzenie stawów hodowlanych,
- wdrożenie Miejskich Planów Adaptacji i realizację innych działań służących retencji na obszarach miejskich.

Drugim dokumentem, nad którym trwają obecnie prace jest plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS). Projekt PPSS, zgodnie z ustawą Prawo wodne (t.j. Dz. U. 2020 poz. 310), przygotowuje Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Jest to główny dokument planistyczny, zgodnie z którym prowadzi się przeciwdziałanie skutkom suszy. Plan przeciwdziałania skutkom suszy, zawierać będzie m.in. analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji oraz katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Dodatkowo Państwowe Gospodarstwo Wodnej Wody Polskie planuje realizację następujących inwestycji zlokalizowanych na obszarze województwa łódzkiego:

- modernizacja jazu zbiornika Jeziorsko oraz rewitalizacja zapory czołowej zbiornika,
- przebudowa spustów dennych jazu w Smardzewicach na zbiorniku Sulejów,
- wykonanie dokumentacji projektowej oraz robót mających na celu udrożnienie koryta rzeki Pilicy w górnej cofce zbiornika Sulejów od km153+000 do km 159+300 w m. Sulejów,
- modernizacja pompowni Siedlątków wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- regulacja koryta rzeki Moszczenicy wraz z redukcją spadku dna, odcinek od km 0+000 do km 23+400.

W realizację powyższych działań, na różnym poziomie i w różnym stopniu, mogą być zaangażowane m.in.: organy administracji rządowej (MGMiŻŚ, MRiRW, MŚ), organy administracji samorządowej, inne podmioty państwowe (PGW WP i Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe), spółki wodne, rolnicy czy też organizacje pozarządowe.

W tym miejscu, chciałbym odnieść się do kwestii rewitalizacji doliny rzeki Bzury. Otóż potrzeba rewitalizacji rzeki została usystematyzowana w dokumencie z 1999 roku pn. „Program rewitalizacji doliny rzeki Bzury”, opracowanym na zlecenie Gminy Miasto Zgierz przez Przedsiębiorstwo Zagospodarowania Miast i Osiedli "Teren" Sp. z o.o. w Łodzi. Ponadto należy podkreślić, że Gmina Miasto Zgierz, rewitalizację rzeki Bzury na odcinku miasta Zgierza wpisała do przyjętego Studium zagospodarowania przestrzennego miasta Zgierz, w którym dolina Bzury uznana jest za regionalny korytarz ekologiczny. Obecnie dolina rzeki Bzury stanowi element struktury miasta o różnym stopniu uporządkowania, w części zagospodarowany jako tereny zielone, w części zabudowany, wymagający przekształceń, przebudowy oraz określenia właściwych form użytkowania. Do czasu powołania PGW Wody Polskie prawa właścicielskie w stosunku do rzeki Bzury

wykonywał marszałek województwa. Obecnie prawa te wykonują Wody Polskie. Dlatego też w kwestii rewitalizacji rzeki Bzury na odcinku zgierskim, należy zwrócić się z zapytaniem do Prezydenta Miasta Zgierza, odnośnie podjętej współpracy Gminy Miasta Zgierza z administratorem rzeki w kwestii opracowywania czy wdrażania Programu rewitalizacji doliny rzeki Bzury. Należy podkreślić, że z uwagi na fakt, iż prace nad Programem przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 oraz nad Planem przeciwdziałania skutkom suszy nie zostały jeszcze zakończone, być może istnieje możliwość włączenia programu rewitalizacji rzeki Bzury na listę działań, która będzie przedmiotem analiz prowadzonych w ramach prac nad ww. dokumentami. Dlatego też należy zwrócić się z zapytaniem do Prezydenta Miasta Zgierza czy podjął działania w tym kierunku.

Należy również podkreślić, że przepisy ustawy Prawo wodne, które weszły w życie w styczniu 2018 r. nałożyły na wójta, burmistrza lub prezydenta miasta obowiązek ustalania wysokości opłaty za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej. Opłaty uiszcza się m.in. za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej na skutek wykonywania na nieruchomości o powierzchni powyżej 3500 m² robót lub obiektów budowlanych trwale związanych z gruntem, mających wpływ na zmniejszenie tej retencji przez wyłączenie więcej niż 70% powierzchni nieruchomości z powierzchni biologicznie czynnej na obszarach nieujętych w systemy kanalizacji otwartej lub zamkniętej. Wysokość przedmiotowej opłaty zależy odpowiednio od wielkości powierzchni uszczelnionej, rozumianej jako powierzchnia zabudowana wyłączona z powierzchni biologicznie czynnej oraz od zastosowania kompensacji retencyjnej. Część z tych opłat stanowią dochód gminy.

Dlatego też to władze samorządów gminnych, którzy najlepiej znają swój teren i potrzeby, mają większe możliwości do podejmowania działań w celu zwiększenia retencji i zmniejszenia skutków suszy, nie tylko poprzez opracowywanie dokumentów planistycznych dla swojego terenu, ale również poprzez różnego rodzaju akcje społeczne. Niektóre samorządy gminne podejmują tzw. „Gminne Plany walki ze suszą”. Taki plan został opracowany i wdrożony w mieście Łodzi, który obejmuje m.in.:

- dodatkowe podlewanie najbardziej zagrożonej zieleni w centrum miasta,
- zwiększenie akcji podlewania młodych nasadzeń,
- wygospodarowanie dodatkowych środków na przeciwdziałanie skutkom suszy,
- akcję adoptuj drzewko – gdzie zachęca się mieszkańców, instytucje i firmy z Łodzi o zajęcie się młodymi drzewami lub krzewami w swojej okolicy,
- poradnik dla posiadaczy własnych ogrodów (doradztwo jak urządzić ogród tak, aby zatrzymywać wodę i wilgoć w gruncie),
- standardy pielęgnacji trawników i łąk w okresie suszy,
- projektowanie inwestycji miejskich z uwzględnieniem retencji, gatunków roślin odporniejszych na zmiany klimatu, systemów nawadniających.

Oczywiście należy podkreślić, że zjawisko suszy i walki z jej skutkami przekracza możliwości samorządu, dlatego rząd uruchamia środki na te cele. W województwie łódzkim, szczególnie narażonym na problem suszy, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi przeznaczył 4 miliony złotych na dofinansowanie retencji w ramach priorytetowego programu „DESZCZÓWKA – Gromadzenie wód opadowych”. Dzięki niemu zainteresowane osoby mogą uzyskać do 5 tys. zł na zasiew łąk kwietnych i budowę małych zbiorników retencyjnych.

Chciałbym jednak podkreślić, że wśród istotnych regulacji w nowej ustawie Prawo wodne znalazły się przepisy, które będą podstawą do stanowienia przez organy jednostek samorządu terytorialnego aktów prawa miejscowego, dotyczy to również rady powiatu. Otóż zgodnie z art. 250 ust. 10 i 11 ustawy prawo wodne, kierownik nadzoru wodnego Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, zobowiązany jest przedstawić właściwej radzie powiatu roczne sprawozdanie z działań podejmowanych na terenie powiatu. Sprawozdanie to winno zostać przedstawione do końca drugiego kwartału roku następującego po roku, którego dotyczy to sprawozdanie. Rada powiatu na podstawie powyższego sprawozdania może określić, w drodze uchwały będącej aktem prawa miejscowego, istotne dla wspólnoty samorządowej problemy gospodarowania wodami.

Jak Pani wie, kierownicy siedmiu Nadzorów Wodnych do dnia 30 czerwca 2019 r. przedstawili Radzie Powiatu Zgierskiego pisemne sprawozdania z działań podejmowanych na terenie powiatu zgierskiego za okres od 01 stycznia 2018 do 31 grudnia 2018 r. Sprawozdania za rok 2018 r. nie wskazały istotnych problemów gospodarowania wodami dla powiatu zgierskiego.

Sprawozdania za rok 2019, winny zostać przedłożone Radzie Powiatu Zgierskiego do dnia 30 czerwca 2020 r. Biorąc pod uwagę zmieniającą się sytuację hydrologiczną w kraju, która dotyka również powiat zgierski, w przyszłości mogą pojawić się istotne problemy gospodarowania wodami na terenie powiatu zgierskiego, co może skutkować koniecznością uchwalenia przez Radę Powiatu Zgierskiego odpowiedniego aktu prawa miejscowego.

Podsumowując, wszelkie ewentualne plany i harmonogramy działań dotyczące retencji wód oraz zjawiska suszy na terenie powiatu zgierskiego, będą mogły być realizowane i wdrażane po utworzeniu najważniejszych dokumentów planistycznych o randze krajowej, o których mowa wyżej.

Niezależnie od powyższego, Starosta Zgierski planuje wydzierżawić Stowarzyszeniu Ekologiczno-Wędkarskiemu „ZALEW” w Strykowie, nieruchomość w miejscowości Wola Branicka, która stanowi własność Skarbu Państwa i w części zajęta jest przez śródlądowe wody płynące – rzekę Moszczenicę, w celu rewitalizacji istniejącego zbiornika wodnego. Aktualnie prowadzone są czynności w celu rozgraniczenia gruntów pokrytych wodami płynącymi (rzeki Moszczenicy) od gruntów przyległych i pozyskania decyzji Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, ustalającej linię brzegu rzeki Moszczenicy. Wyodrębnienie z nieruchomości gruntu pokrytego śródlądowymi wodami płynącymi (rzeki Moszczenica) umożliwi wydzierżawienie nieruchomości Skarbu Państwa w celu rewitalizacji zbiornika wodnego o powierzchni ok. 8 ha, który będzie mógł pełnić funkcje retencyjne.

Na marginesie chciałbym również dodać, że Wojewoda Łódzki w ramach oceny realnego zagrożenia wystąpienia suszy, mając na względzie art. 7 ust.1 pkt. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 poz. 713) pismem z dnia 04 maja 2020 r. zwrócił się do władarzy gmin o podjęcie wszelkich środków zaradczych mogących zminimalizować ryzyko wystąpienia kryzysu w obszarze gospodarowania wodą oraz dokonanie przeglądu posiadanych planów i procedur dotyczących reagowania w sytuacji wystąpienia suszy. W tym zakresie Wojewoda Łódzki zwrócił się do samorządów gminnych m.in. o:

- rozważenie wprowadzenia ograniczeń w zakresie wykorzystywania wody do

podlewania trawników, czy też napełniania basenów, jak również skutecznego poinformowania mieszkańców o tym fakcie,

- zapewnienia awaryjnego zasilania energetycznego dla punktów poboru wody,
- przewidzenie sposobu awaryjnego zaopatrzenia mieszkańców gmin w wodę w sytuacji całkowitego wyłączenia studni gminnych,
- zaplanowanie rozmieszczenia awaryjnych punktów wody oraz przygotowanie się do ich wyposażenia w niezbędny sprzęt (cysterny na wodę, woda butelkowana, itp.),
- dokonywanie analizy zaopatrzenia w wodę i energię elektryczną strategicznych w aktualnej sytuacji epidemii koronawirusa SARS-CoV-2 placówek ochrony zdrowia, domów pomocy społecznej itp.

Szczegółowe informacje w tym zakresie wójtowie, burmistrzowie oraz prezydenci są zobowiązani przekazać do dnia 11 maja 2020 r. do Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Natomiast Powiatowe Centra Kryzysowe po zebraniu tych informacji, dokonają analizy sytuacji. Wnioski z dokonanej analizy zostaną przekazane Wojewódzkiemu Centrum Zarządzania Kryzysowego w Łodzi. Takie działania mają na celu zebranie i zagregowanie informacji o aktualnej sytuacji oraz przygotowanie działań zapobiegawczych i przygotowawczych w ramach zarządzania kryzysowego na wypadek wystąpienia suszy.



WZŁONEK ZARZĄDU
Województwa Brzeski